

INDBLIK

KVINDER OG PIGER I KATASTROFER

Indblik

Kvinder og piger i katastrofer

Ligestilling og kvinders deltagelse i økonomien og beslutningsprocesser stod øverst på dagsordenen ved World Economic Forum i januar 2018. Det største emne i medierne og debatten i 2017 var #MeToo-kampagnen. Og også kvinders rettigheder i udviklingslandene har heldigvis fået nyt fokus de senere år.

En gruppe af kvinder står dog fortsat i skyggen. Kvinder og piger er langt mere udsat end mænd i forbindelse med katastrofer, hvad end de skyldes naturen eller er menneskeskabte som krig og konflikt. Konkret bliver flere end to ud af tre kvinder udsat for vold i forbindelse med katastrofer.

Det er ofte allerede eksisterende sociale normer og kønsroller, der spiller en rolle i kvinders evne til at overleve en katastrofe. Og i krisetider, når familieliv og samfundets systemer forstyrres eller ødelægges, bliver kønsforskelle ofte forstærket.

CARE Danmarks rapport "*Women and Girls in Emergencies*" peger på, hvordan det internationale samfund - herunder organisationer som CARE - ikke har tilstrækkeligt fokus på problemet. Det har katastrofale følger for kvinders evne til at overleve, klare sig under og komme sig efter humanitære katastrofer.

Rapporten påviser blandt andet at;

- Kvinder er langt mere udsatte end mænd i forbindelse med katastrofer;
- Der mangler i høj grad data om omfanget af problemet;
- Specifik og målrettet støtte til kvinder i katastrofer er voldsomt underfinansieret;

De særlige problemer, kvinder oplever, er meget omtalt i den litteratur og de undersøgelser, der findes på området. Men der mangler konkrete data. Derfor har rapporten også fokus på at præsentere data inden for en række områder:

Kønsbaseret vold

- Kønsbaseret vold rammer 70 procent af kvinder i katastrofer.

- I Syrien, hvor konflikt har ødelagt store dele af landet, har 67 procent af kvinderne oplevet en eller anden form for afstraffelse fra deres ægtefælle.
- FN skønner, at 92 procent af de cirka 500.000 flygtninge fra Myanmar, der har oplevet vold, er kvinder.
- Som et resultat af konflikten i Yemen, er børneægteskaber steget fra 32 procent i 2013 til 52 procent de seneste år.

Kønsbaseret vold er et stort globalt problem, der især rammer kvinder, og har konsekvenser for alle aspekter af deres liv. Sandsynligheden for at opleve kønsbaseret vold stiger i forbindelse med katastrofer, hvor mere end 70 procent af kvinder har oplevet en eller flere former for vold sammenlignet med 35 procent af kvinder på globalt plan - hvilket i sig selv er en høj andel.

Mødresundhed

- 60 procent af alle kvinder, der i forbindelse med en graviditet dør af årsager, der kunne have været undgået, dør i forbindelse med katastrofer.
- Sandsynligheden for, at en kvinde dør i forbindelse med graviditet eller fødsel, er 1 til 4900 i udviklede lande, 1 til 180 i udviklingslande, og 1 til 54 i lande, der er kategoriseret som skrøbelige.

I humanitære situationer overses vigtigheden af at levere sundhedsydelse specifikt rettet mod kvinders sundhed ofte. Det skyldes, at mange humanitære operationer først og fremmest prioriterer adgang til rent vand, mad og husly.

Manglen på sundhedsydelse er den største årsag til dødsfald og sygdom blandt kvinder i den fødedygtige alder, og begrænset adgang til sundhedspleje under og efter en katastrofe er med til at øge underernæring og dødelighed for især mødre og spædbørn.

Kvinders økonomiske og sociale rettigheder

- Kun ni procent af dem, der ejer land i konflikt-ramte eller post-konflikt lande er kvinder. Det er 19 procent på globalt plan.
- 70 procent af de kvinder, der er flygtet fra Nigeria til Niger mangler adgang til indkomstskabende aktiviteter, da humanitære indsatser sjældent prioriterer jobmuligheder for kvinder.
- I Yemen har op til 30 procent af internt fordrevne husholdninger et kvindeligt overhoved sammenlignet med cirka ni procent før den nuværende krise.

Mangel på indkomstmuligheder

Husstande med et kvindeligt overhoved er blandt de mest sårbare og fattige på grund af en lavere social status og udstødelse i samfundet. Disse husstande er ofte fattigere end husstande med et mandligt overhoved. Det humanitære samfund bidrager også til kvinders udsatte position ved at udstede registreringskort til flygtninge i navnet på manden i husstanden. Dette betyder, at kvinder bliver afhængige af mænd, hvis de vil have adgang til humanitær bistand, hvilket har direkte indvirkning på kvinders liv.

Ingen finansiering

Manglende finansiering og viden om kvinder i katastrofer

- I 2017 gik mindre end 0,1 procent af alle humanitære midler til kønsbaseret vold. Det er et chokerende lavt tal, da 70 procent af kvinder i katastrofer oplever en eller flere former for vold.

- I 2014 var mindre end én procent af al bistand til skrøbelige stater målrettet ligestilling mellem kønnene.
- Mellem 2011 og 2014 havde mindre end to procent af alle humanitære programmer som eksplicit mål at fremme ligestilling mellem kønnene.

På trods af det store antal kvinder og piger, der er ramt af humanitære katastrofer, og at de er i større risiko for vold og diskrimination, afspejles det ikke i niveauet af humanitære bevillinger. Samtidig er der store huller i de data, der viser hvordan og i hvilken grad, katastrofer har konkrete konsekvenser for kvinder og piger. Det er tilfældet til trods for enighed på tværs af FN-institutioner og NGO'er om, at kvinder og piger på mange niveauer er hårdere ramt af humanitære katastrofer end mænd.

Kvinder og piger bliver uforholdsmæssigt hårdere påvirket af konflikter og naturkatastrofer. Men der mangler i høj grad viden om omfanget af problemet og specifik og målrettet støtte til kvinder i katastrofer. I dag er området voldsomt underfinansieret. Der er brug for, at en lang række af de aktører, der beskæftiger sig med katastrofer, investerer i og ændrer adfærd i forhold til disse udsatte kvinder og piger gennem målrettede ligestillingsprogrammer i udviklings- og humanitære indsatser (se konkrete anbefalinger nedenfor).

Kvinder er kernen i at skabe en holdbar overgang fra krise til stabilitet både på familie-, samfunds- og nationalt niveau. Investeringer i at styrke kvinder og deres evne til at lede samt at udvide deres muligheder for beskæftigelse kan bidrage til at give familier bæredygtige indtægtskilder og levebrød. Et fokus på ligestilling og kvinders deltagelse i beslutningsprocesser har således potentiale til at binde humanitær bistand og langsigtet udvikling bedre sammen.

ANBEFALINGER

Helt overordnet skal der være langt stærkere fokus på kønsforskelle og eksplicit arbejdes med at inkludere kønsaspekter på alle niveauer af humanitært arbejde, både hvad angår finansiering, programmering og implementering.

Manglen på viden og registrering af data om kvinder og piger i katastrofer er en stor udfordring. Den bliver vi nødt til at håndtere, hvis vi skal løfte vores humanitære ansvar også i forhold til kvinder og piger. Det ansvar hviler på CARE selv og andre NGO'er, FN – samt de stater, hvor katastroferne finder sted.

Den anden store udfordring handler om finansiering – og den er delvist afledt af manglende viden. Her skal internationale donorer som FN, EU og nationale donorer som Danida i langt højere grad have fokus på kvinder i katastrofer og ligestilling som et strategisk fokus. Donorerne skal give området højere økonomisk prioritet. Både CARE og andre ligesindede organisation har pligt til at blive bedre til at udforme programmer, der er målrettet den ulighed, kvinder oplever i katastrofer.

Læs nogle af de politiske anbefalinger her – og se dem i deres fulde længde i rapporten:

Anbefalinger til donorer og donorregeringer

- Mere finansiering skal øremærkes kvinde- og ligestillingsprojekter i humanitære situationer.
- Øget politisk og finansiel støtte til lokale kvindegrupper og deres deltagelse i forebyggelse af katastrofer samt fredsskabende processer.
- Øget finansiering øremærket til kvindelige civilsamfundsgrupper, herunder støtte til politiske reformer, der gør det muligt for fordrevne kvinder at organisere og registrere civilsamfundsgrupper.
- Øget finansiering og politisk støtte for at sikre livreddende og omfattende sundhedsydelse målrettet seksuel og reproduktiv sundhed.
- Øget finansiering til interventioner mod kønsbaseret vold, herunder hjælp til voldsofre og mulighed for at anmelde overgreb, samt øget fokus på at ændre de kønsrelationer og normer, der retfærdiggør vold, for eksempel gennem uddannelse og dialog.

Anbefalinger til internationale og nationale humanitære organisationer

- Styrk kvinder og piger gennem øget deltagelse i planlægning og beslutningsprocesser i alle stadier af en katastrofe, herunder forebyggelse, respons, genopbygning og rehabilitering.
- Programmer for kvinder, der gør det muligt at brødføde og beskytte sig selv og deres familier, bør være en væsentlig del af alle humanitære indsatser, herunder genopbygningsindsatser i form af indtægtsskabende aktiviteter.
- Humanitære og udviklingsaktører bør konsultere og involvere en bred vifte af kvinder i deres bolig-, jord- og ejendomsretsprogrammer og støtte kvinder i ledelses- og beslutningsprocesser i forbindelse hermed.
- Styrk monitorerings- og evalueringsmekanismer for at gøre det nemmere at indsamle den nødvendige viden, der kan skabe evidensgrundlaget for fremtidige programmer.

Anbefalinger for regeringer i lande påvirket af naturkatastrofer og konflikt

- Udvid kvinders adgang til indkomstskabende aktiviteter, der gør det muligt for dem at brødføde og beskytte sig selv og deres familier.
- Vær opmærksom på og tag højde for øget risici for kønsbaseret vold ved udformning af politikker og planer om katastrofehandtering. Det kan handle om ekstra tiltag mod kønsbaseret vold - herunder relevant straffelovgivning.
- Sørg for beskyttelse af mennesker, der bor i midlertidige boliger efter katastrofer med et særligt fokus på kvinder.

DOWNLOAD RAPPORT PÅ WWW.CARE.DK/WOMEN

CARE Danmark
Jemtelandsgade 1
Copenhagen S - 2300
www.care.dk
+45 35 200 100

